Kniha: Sluha dvou pánů (Carlo Goldini)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Áďa

Carlo Goldini

- 25. 2. 1707 – 6. 2. 1793
- proslulý italský dramatik
- svou první hru napsal již v devíti letech
- vystudoval práva a určitou dobu působil jako tajemník benátského velvyslance v Miláně
- žil v mnoha městech severní Itálie, až ve 40 letech se trvale usadil v Benátkách, kde ale musel „bojovat“ se svými současníky (především Carlo Gozzi a Pietro Chiari)
- v roce 1762 se přestěhoval do Francie
- v roce 1793 umírá v chudobě
- za svůj život napsal spoustu divadelních her různých žánrů, ovšem nejvíce ho proslavily jeho komedie, kterých napsal celkem 120
- původní komedie dell’arte – ustálené charaktery postav a jejich masky ve všech představeních, nemá skoro žádné zásady a pravidla, volně improvizační (herci pracují se zápletkou na jejímž základě improvizují své jednání i projevy, často hráli celý život jednu postavu)
- → Goldoni dodal přísnější řád a odebral hercům možnost improvizace ve svých hrách se nechal inspirovat životem lidu.

Další díla:

- Mirandolina
- Lhář
- Poprask na laguně

Literárně historický kontext

Klasicismus

- kolébkou klasicismu se stala již v 16. století Itálie
- označoval především literaturu ve Francii v 17. století, v Anglie na rozmezí 17. a 18. století a v Německu v 18. století
- obdivný vztah k antice a k autoritě a odkaz na uměleckou dokonalost a formální přesnost
- vychází z Aristotelovy Poetiky
- důraz na nápodobu antických autorů, předávání poučení a morálního poselství a srozumitelnost a přiměřenost jazyka
- básně a dramata napodobovaly reálný život a přírodu, vyhýbaly se drastickým
- prvkům a extrémům
- dramatická zásada tří jednot:
    - jednota děje – bez vedlejších zápletek
    - jednota času – omezení děje na jeden den
    - jednota místa – veškerý děj na jednom místě
- stoupající zájem autorů o vnitřní život postav (studie lidských typů a situací).

Další autoři tohoto období:

- Molière,
- Pierre Corneille,
- Jean Racine,
- Jean de La Fontaine.

Rozbor díla: Sluha dvou pánů

Charakteristika díla

- **literární druh:** drama

- **literární žánr:** komedie
- **literární forma:** próza
- **téma:** Truffaldino se stane sluhou dvou pánů a postupně se zamotává do svých lží
- **motivy:** láska, sluha, pán, lži, převlek, dopis, kufr, hlad
- **časoprostor:** Benátky, čas neurčený (nejspíš 18. století)
- **kompoziční výstavba:** chronologicky, dějství – výstupy – repliky
- **vyprávěcí postupy:** přímá řeč, polopřímá řeč
- **typy promluv:** monology, dialogy
- **okolnosti vydání:** poprvé vydána v roce 1745 v Benátkách, velmi úspěšná hra, která se hraje dodnes, mezi nejznámější současné inscenace patří provedení pražského Národního divadla.

Jazykové prostředky

- **slova spisovná**
  - slova neutrální – dopis, pán
  - hovorová – mlíko, holka
  - citoslovce – hr
- **slova nespisovná**
  - obecná čeština – poplet, nejmíň, tadyhleté, mamlasa
  - citově zabarvená slova – zeťáček, Klárinka, cucák
  - vulgarismy – Ty hubo nevymáchaná!

Umělecké prostředky

- **metafory:**
  - mně to mohlo srdce utrhnout
  - bych se nechal pro kamaráda třeba rozkrájet
  - že si to vezmete tak k srdci
  - vám vysypal, jak se věci mají, a na to můžete vzít jed
  - věrný až do hrobu tmavého
  - pytel jeden neštěstí
- **metonymie** – na slovíčko mezi čtyřma očima
- **epizeuxis** – atakdále atakdále

Charakteristika postav

- Truffaldino – sluha Beatrice, sluha Florinda, líbí se mu Smeraldina, lže svým pánům, aby nepřišli na to, že má dva, naivní, roztržitý, zmatený, zamotaný do svých lží, mazaný, vtipný, neumí číst a psát, upovídaný, neustále hladový
- Pantalone Agnivorla – chce, aby si jeho dcera vzala Federiga Rasponiho, čestný, chtěl splnit sliby, které dal Federigovi
- Klárka – dcera Pantaloneho, zamilovaná do Silvia, chce si ho vzít, věrná, poslušná
- Palmiro Palmare – doktor, naštvaný na Pantalona, protože zrušil svatbu své dcery a jeho syna, vzdělaný
- Silvio – syn Palmira, chce si vzít Klárku, žárlivý, pomstychtivý, zbrklý
- Beatrice Rasponiová – převlečená za muže, vystupuje pod jménem svého bratra Federiga Rasponiho, z Turína se vydala do Benátek za svým milým Florindem, odvážná
- Florindo Aretusi – nápadník Beatrice, z Turína, vrah Federiga, statečný, zoufalý
- Smeraldina – služebná Klárky, líbí se jí Truffaldino, drzá
- Brighella – hostinský, dokázal udržet Beatricino tajemství, přátelský.

Stručný děj

Beatrice přijíždí do Benátek, kde hledá svého milého, převlečená za svého bratra Federiga. Jediný, kdo zná její tajemství, je hostinský Brighella. Společně s Beatricí přichází i její nový sluha Truffaldino. Klárka a Silvio jsou nešťastní, protože se chtěli vzít, ale nyní jim stojí v cestě údajný Federigo, kterému je Klárka zaslíbena. Truffaldino se setkává se Smeraldinou, do které se zamiluje. Později Truffaldino narazí na Florinda a stane se i jeho sluhou. Truffaldino nezvládá plnit úkoly obou pánů, vždy je nějak poplete, čímž vznikají komické situace. Mezitím se hádají Pantalone a Klárka o tom, že ačkoliv nechce, bude se muset vdát za Federiga. Silvio se Klárky také nechce vzdát. Když se Truffaldinovi povede přeházet věci v kufrech jeho pánů, lže jim, že jejich milovaní zemřeli. Beatrice i Florindo se kvůli tomu chtějí zabít, ale náhodou se setkají. Beatrice poté odhalí svou totožnost. Nakonec se všechny páry dají dohromady – Klárka a Silvio, Beatrice a Florindo a Truffaldino a Smeraldina. Právě, když žádal Truffaldino o Smeraldinu, vyšlo najevo, že vlastně celou dobu sloužil dvěma pánům.

Ukázka z díla

TRUFFALDINO (dělá na všechny strany znamení, aby ho nechali mluvit. K oběma):

Moment! (Florindovi, kterého táhne od Beatrice.) Když dovolíte, na slovíčko mezi čtyřma očima… (Beatrici, aby ji dostal od Florinda.) Hned vám to všechno vyložím. (Florindovi.) Abyste tomu rozuměl, já jsem v tom dočista nevinně. Všechno má na svědomí Azzore, sluha tadyhleté dámy. (Opatrně ukazuje na Beatrici.) Pomíchal to všechno dohromady, dal věci z jednoho kufru do druhého a já jsem o tom neměl ani zdání. A pak mě, chudák, prosil, abych nic neříkal, aby ho jeho paní nevyhnala ze služby, a mně to mohlo srdce utrhnout, víte, já bych se nechal pro kamaráda třeba rozkrájet, tak jsem si vymyslel to všechno okolo, abych to zase spravil. V životě by mě nenapadlo, že je to vaše podobizna a že si to vezmete tak k srdci, když vám řeknu, že ten dřívější majitel obrázku už umřel. Tak teď jsem vám vysypal, jak se věci mají, a na to můžete vzít jed, protože já jsem seriózní člověk a oddaný sluha, věrný až do hrobu tmavého.

dále

TRUFFALDINO (Beatrici): Abyste rozuměla – ten pán má sluhu a ten se jmenuje Azzore. Většího mamlasa jsem jakživ neviděl. Poplet všechny ty vaše věci dohromady, a protože měl, pytel jeden neštěstí, strach, že ho pán vyžene, vymyslel jsem si tu výmluvu s papíry, s nebožtíkem dřívějším pánem atakdále atakdále. A teď jsem musel panu Florindovi říct, že je to všechno moje vina.

- zasazení výňatku do kontextu díla: Truffaldino prohraboval kufry obou svých pánů a když Florindo přišel, omylem naházel věci do špatných kufrů. Florindo našel svůj obrázek, který patřil Beatrici, ve svém kufru. Beatrice zase našla Florindovi papíry ve svém. Truffaldino oběma sdělil, že věci zdědil po dřívějším pánovi, který zemřel. Florindo i Beatrice se chtějí zabít, ale setkají se přitom a poté požadují po Truffaldinovi vysvětlení.
- vystižení atmosféry: Beatrice a Florindo jsou na Truffaldina naštvaní, protože lhal. Truffaldino má strach.
- popis situace v ukázce: Truffaldino se bojí, že jeho lži prasknou, a tak lže ještě více. Každému povídá něco jiného, ale vše se snaží svést na vymyšleného druhého sluhu a kupodivu se mu to podaří.

Vlastní názor

Drama Sluha dvou pánů se mi moc líbilo. Vyhovoval mi styl psaní, kniha se velmi lehce četla. Zaujal mě hlavně jazyk, kterým je dílo napsáno. Podle mě právě především hovorový jazyk,

různé nadávky a zdrobněliny dělaly děj napínavým a zábavným. Když Truffaldino vymýšlel lži, které řekne svým pánům, a zamotával se do nich, musela jsem se opravdu smát. Viděla jsem i záznam představení Národního divadla s Miroslavem Donutilem v roli Truffaldina, který byl ještě vtipnější. Moc se mi líbily všechny milostné zápletky – Smeraldina a Truffaldino, Klárka a Silvio i Beatrice a Florindo, byla jsem ráda, že se nakonec shledali a příběh pro ně skončil dobře. Sluha dvou pánů je asi nejlepší drama, které jsem kdy četla a už teď je mi jasné, že si ho vezmu i k maturitě. Každému bych doporučila si ho alespoň jednou za život přečíst, obzvláště těm, kteří se u knih rádi zasmějí.